

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖSPäätös nro 65/2010
1.10.2010**Asia** Kirjallinen varoitus**Oikaisuvaatimuksen tekijä**

A, vanhempi konstaapeli

Virasto Poliisilaitos**Päätös, johon haetaan oikaisua**

Poliisilaitos on 15.1.2010 päättänyt antaa vanhempi konstaapeli A:lle kirjallisen varoituksen virkavelvollisuuksien rikkomisen takia.

Päätöksen perusteet

A on 22.8.2009 tullut aamulla kello 8.00 alkaneeseen työvuoroonsa selvästi alkoholilta tuoksuen eikä ole ollut edellisiltaisen alkoholin nauttimisen takia työkykyinen. A on krapulaisena esiintyessään rikkonut virkavelvollisuuksiaan ja vaarantanut käyttäytymisellään luottamuksen poliisin kykyyn hoitaa tehtäviään asianmukaisesti ja nukkumalla päiväsaikaan kahtena eri kertana työvuoronsa aikana laiminlyönyt virkatehtäviensä suorittamisen.

A on lisäksi toiminut eettisesti väärin viettäessään lyhyen sairauten perustuvan virkavapauden aikana iltaa paikallisessa ravintolassa. A oli ensimmäisen lääkärintodistuksen perusteella virkavapaalla 5.1. – 7.1.2010 ja hänen olisi pitänyt saapua 8.1.2010 yövuoroon töihin, mutta saatuaan toisen todistuksen työkyvyttömyydestä 7. – 11.1.2010, hän oli mennyt 8.1.2010 illalla paikalliseen ravintolaan.

Oikaisuvaatimus

Varoituksen antamista koskeva päätös on kumottava.

Vaatimuksen perusteet

Tapahtumat 22.8.2009

Poliisilaitos ei ole vedonnut kohtuullisessa ajassa A:n väitettyyn laiminlyöntiin. Poliisilaitoksen on täytynyt saada tieto tapahtumista 22.8.2009 viimeistään silloin, kun poliisilaitokselle on kirjattu sen pyytämät selvitykset eli 28.8.2009. Poliisilaitos on vedonnut varoituksen perusteena oleviin tapahtumiin vasta neljän ja puolen kuukauden viiveen jälkeen.

A ei ole kuulemistilaisuudessa kiistänyt B:n havaintoa alkoholin hajusta, mutta ei myöskään ole ollut varma siitä, että haju olisi aiheutunut hänen uloshengityksestään. B ei selvityksessään edes väitä, että A olisi ollut vailla työkykyä, krapulassa tai vaarantanut luottamuksen poliisiin. A ei ole koko päivän aikana kohdannut yhtään asiakasta, jolloin luottamus poliisiin ei ole voinut senkään takia vaarantua.

A:n nukkumisen osalta B toteaa, että ilmeisesti niin tapahtui – mutta ei ole asiasta lainkaan varma. A taasen on kuulemisen yhteydessä kiistänyt nukkuneensa.

Poliisilaitoksen väite työkyvyn puutteesta on omituinen, koska B:n selvityksestä ilmenee, että partio heti päivän ensimmäisenä tehtävänään varautui osallistuakseen niin sanotun vaativan poliisitoiminnallisen tilanteen hoitamiseen.

Poliisilaitoksella on ollut asialliset perusteet ainoastaan väitteelle alkoholin hajusta, mistä varoitus on selvästi kohtuuton seuraamus.

Tapahtumat 8.1.2010

Poliisilaitos käyttää poliisin ammattietiikan käsitettä varsin omintakeisesti verrattuna siihen, mitä sillä yleisesti ymmärretään. Ravintolassa käyminen sairauserusteisen virkavapauden aikana ei voi konstituoida virkamieslain 14 §:n 2 momentin tai poliisilain 9 c §:n rikkomista. Ravintolassa käymisessä on kyse perustuslain 10 §:n ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaisesta toiminnasta, joka kuuluu yksityiselämän suojan piiriin.

Poliisilaitos ei edes väitä, että A:n ravintolassa käynti olisi ollut virkavelvollisuuksien vastaista. Lääkärintodistuksen mukaan A:n sairaus ei ole edellyttänyt vuodelepoa tai vastaavaa.

Asian käsittely ja selvittäminen

Poliisilaitos on antanut vastineen, jossa on todettu muun ohessa seuraavaa:

Poliisilaitoksen päätöksessä ei ole lainkohtana mainittu virkamieslain 14 §:ää. Se on päätöksestä jäänyt pois, vaikka siitä johdettuja tehtävän asianmukaisen suorittamiseen sisältyviä periaatteita on päätöksessä sovellettu. Tämä käy ilmi päätöksen sivuilta 1 ja 2, joissa on muun muassa toteamus A:n työkunnosta ja hänen nukkumisestaan työvuoron aikana ja niiden katsomisesta virkavelvollisuuksien rikkomiseksi.

A on kiistatta laiminlyönyt virkamiehen tärkeimmän velvollisuuden eli virkatehtävien suorittamisvelvollisuuden. Hän ei ole pystynyt suorittamaan tehtäväänsä asianmukaisesti, koska hän on ollut erittäin väsynyt ja viettänyt osan työajastaan lepohuoneessa.

B:n lausunnosta käy ilmi, että A oli poliisiasemalla päivystyksessä käynyt puhaltamassa alkometriin. Tämä osoittaa sen, ettei A itsekään ollut varma omasta työkunnostaan ja oli halunnut varmistaa sen puhalluskokeella. Näin ollen alkoholin tuoksu ei ole voinut tulla pelkästään hänen vaatteistaan.

Poliisin työkunnan tulee työaikana olla sellainen, ettei epäilyksiä tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen synny riippumatta siitä, sattuuko hän työvuoronsa aikana kohtaamaan asiakkaita.

A:n ravintolassa käyntiä ei ole pidetty virkavelvollisuuden rikkomisena, vaan eettisesti vääränä toimintana, ja tämän käsityksen työnantaja on halunnut saattaa A:n tietoon. A:lle on annettu varoitus virkavelvollisuuksien rikkomisen takia eikä varoitus koske eettisesti vääränä pidettyä toimintaa.

A on antanut vastaselityksen, jossa on muun ohessa todettu seuraavaa:

Väite nukkumisesta ei ole tosi.

Vastineessaan poliisilaitos tuo uutena seikkana esiin, että A olisi toiminut vastoin virkavelvollisuuksiaan eli laiminlyönyt virantoimitusvelvollisuutensa sillä, että hän on ollut erittäin väsynyt ja viettänyt osan työajastaan lepohuoneessa.

Asiassa on riidatonta, että A on 12 tunnin työvuoron aikana mennyt kahteen otteeseen lepohuoneeseen. Lepohuone sijaitsee viiden metrin päässä poliisipäivystyksestä, joten A on ollut vaivattomasti kutsuttavissa työtehtävien sitä edellyttäessä. Lepohuoneessa vietetyn ajan pituudesta on erimielisyyttä, mutta käytettävissä olevan aineiston perusteella voidaan todeta, että kyse on ollut lyhyistä, enintään tunnin mittaisista ajanjaksoista. 12 tunnin työvuoro on pituudeltaan sellainen, että lepohuoneessa pistäytymistä tässä kuvatulla tavalla ei voida pitää virkavelvollisuuksien vastaisena toimintana. Missään tapauksessa A:n menettely ei luo työnantajalle oikeutta varoituksen antamiseen. Poliisilaitoksessa ei ole edes harvinaista, että työvuoroissa jopa nukutaan. Nukuttu aika voi lähennellä puoltakin työvuoron pituudesta. Tästä huolimatta poliisilaitos ei ole antanut asiassa minkäänlaista ohjeistusta eikä todellisiin nukkumistapauksiin ole edes yritetty puuttua. Tätäkin taustaa vasten annettu varoitus on ilmeisen kohtuuton.

Poliisilaitos on käsitellessään A:n asiaa täysin sivuuttanut päihdeohjelman noudattamisen. Päihdeohjelmassa on määritelty, miten tämän kaltaisessa tilanteessa olisi poliisilaitoksen väittämän tapahtumainkulun perusteella tullut menetellä. Varoituksen antaminen tässä tilanteessa ei ole poliisilaitokselta päihdeohjelman mukaista toimintaa.

Poliisilaitoksen väite poliisin ammattietiikan vastaisesta menettelystä ja sen käyttäminen varoituksen perusteena on A:n kannalta hyvin merkittävä asia, koska menettelyllään työnantaja tunkeutuu perusoikeuksien suojaamalle yksityiselämän alueelle. Virkamieslautakunnan tulee käsitellä asia tämänkin varoitusperusteen osalta, koska objektiivisesti arvioiden ravintolassa käymistä on käytetty perusteena varoituksen antamiselle. Muu rikkoisi myös työnantajaviranomaista velvoittavaa periaatetta, jonka mukaan huomautus tai muu viranomaisen virkamieheen kohdistama moite on selvästi erotettava varoituksesta.

A on toimittanut oikaisuvaatimukseensa täydennyksen.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Hallintolain 44 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä selvästi ilmi päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu.

Valtion virkamieslain 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Pykälän 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla.

Poliisilain 9 c §:n mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Arvioitaessa poliisimiehen käyttäytymistä otetaan huomioon myös hänen asemansa ja tehtävänsä poliisihallinnossa.

Valtion virkamieslain 24 §:n mukaan virkamiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan antaa kirjallinen varoitus.

Asiassa saatu selvitys, oikeudellinen arviointi ja johtopäätökset

A toimii poliisilaitoksen poliisiasemalla vanhempana konstaapelina.

Tapahtumat 22.8.2009

A oli 22.8.2009 kello 2.47 soittanut poliisiaseman matkapuhelimeen ja pyytänyt, että aamulla kello 8.00 alkavaan työvuoroon hänen kanssaan tuleva toinen poliisimies hakisi hänet töihin. A on puhelun aikana kuulos-

tanut humalaiselta, minkä A on kuulemisvaiheessa ilmoittanut johtuneen siitä, että purentavian takia hänen puheensa saattaa kuulostaa epäselvältä jo vähäisenkin alkoholin nauttimisen jälkeen.

A oli työvuoronsa alkaessa tuoksunut selvästi alkoholilta, mitä seikkaa hän ei ole kiistänyt. A oli saavuttuaan aamulla työtoverinsa kyydissä poliisiasemalle käynyt oma-aloitteisesti päivystyksen puolella puhaltamassa alkometriin. A oli työtoverinsa arvion mukaan vaikuttanut työvuoron alkaessa erittäin väsyneeltä, minkä arvion oikeellisuuden A on kiistänyt. A oli kuitenkin työvuoronsa aikana viettänyt kahdesti aikaa lepohuoneessa ja oli lepohuoneeseen mennessään ilmoittanut työtoverilleen menevänsä lepäämään. A:n mukaan hän oli lepohuoneessa kummallakin kerralla enintään tunnin. A on kiistänyt nukkuneensa lepohuoneessa ollessaan.

Se, että A on työvuoronsa alkaessa tuoksunut selvästi alkoholilta ja vaikuttanut tämän lisäksi erittäin väsyneeltä, on ollut omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen. A on lisäksi laiminlyönyt virkatehtäviään lepäämällä päivän aikana lepohuoneessa kaksi enintään tunnin mittaista jaksoa, minkä A ei ole edes väittänyt johtuneen sairaudesta tai muusta hyväksyttävästä syystä. Vaikka lepäämisestä ei ole osoitettu aiheutuneen merkittävää haittaa työnteolle, vaan kyse on tältä osin ollut varsin vähäisestä ja yksittäisestä teosta, on lepäämisen nyt kyseessä olevissa oloissa katsottava aiheutuneen työvuoroa edeltäneestä liiallisesta alkoholin käytöstä. Näissä oloissa A:n menettelyä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä niin moitittavana, että poliisilaitoksella olisi sinänsä ollut riittävät perusteet kirjallisen varoituksen antamiseen A:lle.

Työnantajan ensisijainen velvollisuus on pyrkiä ohjaamaan päihdeongelmainen virkamies hoitoon ja pidättäytyä oikeudellisista toimista häntä kohtaan. Asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella olisi syytä epäillä, että A:lla olisi poliisin päihdeohjelmassa kuvattu päihdeongelma. A ei ole myöskään väittänyt, että hänellä olisi päihdeongelma, vaikka onkin vastaselityksessään viitannut poliisin päihdehuolto-ohjelmaan.

Valtion virkamieslaissa ei ole säännöstä siitä, missä ajassa työnantajan on ryhdyttävä varoituksen antamiseen. Varoituksen tarkoitus huomioon ottaen aika virkamiehen moitittavan käyttäytymisen ja varoituksen antamisen välillä ei kuitenkaan voi olla kovin pitkä.

Tapahtumat 22.8.2009 ovat tulleet A:n esimiesten tietoon viimeistään 1.9.2009, jolloin vanhempi konstaapeli B:ltä pyydetty selvitys on leimattu saapuneeksi poliisiasemalle. Poliisilaitos ei ole esittänyt syytä, miksi A:n kuulemiseen varoituksen antamista varten on ryhdytty vasta 8.1.2010 eli yli neljä kuukautta tapahtumien jälkeen. Virkamieslautakunta katsoo, ettei poliisilaitos ole vedonnut tapahtumiin 22.8.2009 kohtuullisessa ajassa eikä varoituksen antamiseen näiden tapahtumien perusteella ole siten enää 15.1.2010 ollut edellytyksiä.

Tapahtumat 8.1.2010

Kun A:n ravintolakäynti sairausloman aikana 8.1.2010 on kirjattu poliisilaitoksen päätökseen, on A:n menettelyn katsottava olleen myös tältä osin varoituksen antamisen perusteena, vaikka poliisilaitoksen vastineen mukaan A:lle annettu kirjallinen varoitus ei perustu miltään osin A:n menettelyyn 8.1.2010.

Poliisilaitoksen päätöksestä ilmenee, että A on ollut lääkärintodistuksen perusteella virkavapaalla 5. – 7.1.2010. A on saatuaan lääkärintodistuksen työkyvyttömyydestä myös ajalle 7. – 11.1.2010 mennyt illalla 8.1.2010 ravintolaan. A:lla olisi töissä ollessaan ollut yövuoro 8.1.2010.

A on sinänsä menetellyt moitittavasti viettäessään iltaa ravintolassa lyhyen sairausperusteisen virkavapaan aikana. A:n menettelyn ei voida kuitenkaan katsoa olleen omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Kun A:n virkavapaus on perustunut lääkärin toteamaan työkyvyttömyyteen, ei A:n voida muutoinkaan katsoa ravintolaan menemällä toimineen vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyöneen niitä. Kirjallisen varoituksen antamiseen A:lle ei siten ole ollut perusteita.

Päätös

Virkamieslautakunta kumoaa poliisilaitoksen 15.1.2010 tekemän päätöksen kirjallisen varoituksen antamisesta vanhempi konstaapeli A:lle.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion virkamieslaki 14 §, 24 §, 49 § 1 mom. ja 53 § 2 mom.
Poliisilaki 9 c §

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Puheenjohtaja

Heikki Jukarainen

Esittelijä

Pia Repo

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen osallistuivat puheenjohtaja Jukarainen, jäsenet Kulla, Paanetoja, Äijälä, IsoB, A. Nieminen, M. Nieminen, Komulainen ja Keturi.